

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1984

Uit: WATERLAND
Getekend door
Cornelis Schoon (1719-1778)

RAATHUIJS / KERK / TOREN / SCHOOL / ETC. TE BROEK TEN N.W.

Rechtsonder een voorganger van de huidige Raadhuisbrug welke binnenkort vervangen wordt.

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1984

INLEIDING

bij het begin van het vijfde lustrum

GEDENKEN IS:

HET VERLEDEN PLAATSEN IN HET HEDEN

MET HET OOG OP DE TOEKOMST

Daarom vindt U hieronder een summiere opsomming van een deel van de vele zaken welke de vereniging sedert haar oprichting verzorgde:

1965:

- Geschenk aan de leden in de vorm van een linoleumsnede van kerk en pastorie.
- Broeker huizentocht met daarbijhorende fotoserie
- Begeleiding van de leden van de verenigingen 'Hendrick de Keyser' en 'Die Haghe' bij hun bezoek aan ons dorp.
- Pomp en waterbakken van Kerkplein verwijderd ter voorkoming van beschadiging door autobussen.
- Advies bij de verbouwing aan een huis aan het Roomeinde en verzorging van een hardstenen stoep en passende voordeur.
- Foto- en tekenwedstrijd.

1966:

- Het uitbrengen van een advies voor het vaststellen van de monumentenlijst krachtens de wet van 1961.
Aan de van Rijksweg opgestelde lijst werden nog dertien Broeker panden toegevoegd.
- Het Bomenfonds gesticht.
- Herdruk van een gravure van Maaskamp van de originele koperplaat.
- Bezoek aan de Zaanse Schans.

1967:

- Excursie per boot over de Dieën.
- Bezoek aan Monnickendam.
- Rondleiding voor leden van 'Oud Edam'.
- Restauratie van de enige houten weidemolen die Broek nog bezit.

1968

- Ontbrekende bestrating bij de Kerkstoren laten dichtn met gele IJsselsteentjes.
- Reparatie van een pilaster bij de ingang van de Leerkamer.
- Lantaren voor Havenrak 27 hersteld.
- Voorkomen dat het stenen bijgebouwtje van de voormalige klompenmakerij werd afgebroken.
- 22 elzen op het baggereiland aan het Havenrak geplant.

1969

- Getracht verder verval van Broekermeerdijk 15 te voorkomen om na opmeting dit belangrijke huis op de Monumentenlijst geplaatst te krijgen.
- Excursie naar de natuurgebieden ten N.W. van Broek
- Excursie naar Edam
- Tentoonstelling 'Broek in Beeld' met daarbijbehorende catalogus.

1970

- Het originele winkelinterieur uit Leeteinde 12-14 overgedragen aan het Openlucht-museum te Arnhem t.b.v. het 'Zaanse buurtje'.
- Op aanstichting van de vereniging werd in het stenen bijgebouwtje van het huis Leeteinde 4-6 het oorspronkelijke gemetselde ovale raampje weer aangebracht.
- De fragmenten van een vroegere restauratie van het zgn. brandraam in een apart glaspaneel verwerkt.

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1984

- De in 1969 gekochte sokkel geplaatst bij Leeteinde 4.
- De witmarmeren uit 1776 stammende plaat met opschrift Diaconie-Huis van de ondergang gered.
- Uithangbord voor de melkwinkel aan het Havenrak 31 geschonken.

1970

- Huurovereenkomst aangegaan van het zgn. Nesje en daarop 17 wilgen geplant.
- Medegewerkt aan de totstandkoming van de 'Wandeling door Broek' op basis van de foto's van Emil H. Stöve.

1971

- Het glaspaneel bestaande uit fragmenten van het 17de eeuwse kerkraam in een metalen frame gemonteerd en in de kerk opgesteld.
- De sokkel in het stijltuintje van Leeteinde 2 bekroond met een metalen vaas en 160 buxusstruikjes geplant.
- Het pastelportret van Cornelis Koker geheel nagezien op zijn oude plaats in de Raadzaal gehangen.
- Bordje met oorspronkelijke naam geplaatst aan de Kruisweg in de Broeker Meer.
- De houten bekroning op het poortje tussen Havenrak 23 en 25 verzorgd.
- De hardstenen lantarenpaal aan het begin van de Dorpsstraat laten herstellen.
- De inscripties op het gemeentehuis, de school en de herdenkingspaal bij de Kerkebrug door inzwarten weer leesbaar gemaakt.
- Een excursie naar Enkhuizen.
- Bezoek ontvangen van de leden van 'Haerlem' en rondgeleid.
- Een kastanjeboom geplant op het parkeerterrein.
- De Nederlandse Bomenstichting om advies verzocht i.v.m. holle boom bij de kerk.

1972

- Aankoop van twee straatlantaarns en herstel van de lantaren van Havenrak 25.
- Verschijning van Broeker Bijdragen Nr. 1

1973

- Advies bij het maken van een houten hek langs de wal van e Erven 1.
- De witmarmeren plaat met het opschrift 'Diaconie Huis' weer aangebracht aan Leeteinde 16.
- Lichtarmatuur aangebracht op de hardstenen lantarenpaal bij Dorpsstraat 13.
- Het weidemolentje aan de Keerngouw doen herstellen.
- Een hardstenen stoep aangekocht en opgeslagen in afwachting van een bestemming in de historische dorpskom.
- Tentoonstelling van oude prenten en foto's van verdwenen situaties in het dorp.
- Meegewerkt aan de oprichting van de stichting 'Vrienden van de Broeker Kerk'.
- Wilgen en populieren geplant op het baggereiland en het Nesje.

1974

- Gietijzeren stijlbekroningen verzorgd op het hek van Roomeinde 19.
- Steun verleend bij het voorzien van ramen met roedeverdeling aan Havenrak 17.
- Voor de renovatie van het Kerkplein 7000 gele klinkertjes gekocht.
- Nieuwe aanplant op het Nesje verzorgd.
- Een tocht over de Dieën gemaakt.
- Een gezelschap van het NIVON uit IJmuiden rondgeleid.
- Assistentie verleend bij het opnieuw maken van de 'Huizentocht' uit 1965.

1975

- Tentoonstelling in de nieuwe O.L. school.
- Twee houten pilasterconsoles geschonken voor het gerestaureerde pand Laan 4.
- Begin gemaakt met de restauratie van het hek rond de pastorietuin.
- De lantaren in de dokterstuin Havenrak 19 geëlektrificeerd.

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1984

1975

- De peilstreep van de watersnood-inscriptie van 1825 weer zichtbaar gemaakt.
- Beplanting aangebracht ter camouflage van het PTT-gebouwtje aan het Leeteinde.
- Een puzzeltocht gehouden.

1976

- Eerste uitgifte van de 'Nieuwsbrief'.
- Voltooing van het funderingswerk en herplaatsing van het gerepareerde hek rond de Pastorietuin.
- Ontvangst van de leden van Oud Monnickendam en van de Koninklijke Nederlandse Heide Maatschappij.
- Uitgifte van een met foto's verluchtigde brochure over de watersnood van 1916.

1977

- Reconstructie van zitbank naast het zuider kerkportaal.
- Aanbieding van een makelaarsbekroning voor het pand Roomeinde 28a.
- Bezichtiging van tentoonstelling van archeologische vondsten bij de familie Dekker aan het Havenrak 13.
- Tijdens de Broeker feestweek een venstertocht georganiseerd.

1978

- De eerste gegoten kunstlenen lantarenpaal geplaatst.

1979

- Bomen op het Nesje geplaatst en van bescherming voorzien.
- Foto-afdruk gezonden aan de leden van de door I. Melling gemaakt gouache van het Havenrak.

1980

- Boottocht met excursie naar pas gerestaureerde Nieuwe Kerk en het Koninklijk Paleis te Amsterdam.
- Teneinde de school aan het Roomeinde te behouden ca. 800 enqueteformulieren verzonden.
- Van de tekening van het Havenrak door La Fargue een facsimile laten maken en het eerste exemplaar aan dhr. Bruigom aangeboden.
- Weer enige bomen op het Nesje geplant.

1981

- Enquete gehouden in verband met de voorkeur voor de lantarenpalen en armaturen.
- Bundeling van de eerste twintig nummers van de Broeker Bijdragen.

1982

- Enquete gehouden voor de naamgeving van de voet/fietspaden tussen Havenrak en Nieuwland.
- Eigen bergplaats ingericht in Broeker Huis.
- Dorpslinde doen plaatsen.
- Houten hek geplaatst bij Leeteinde 2 ter vervanging van de door olie vernielde buxuslaag.

1983

- Herdruk van een Kaasdrager's Nieuwjaarswens uit 1863 aan de leden gezonden.

1984

- De dorpspomp en de daarbijbehorende steen gerestaureerd en opnieuw doen plaatsen.
- Een penning gekocht; geslagen bij het huwelijk van Dominee Haverkamp en Aagje Bakker in 1791.
- Een kistje met nettenboet gereedschap gekocht, oorspronkelijk toebehorende aan Henrik de Vries, Molengouw.
- Een aantal 19de eeuwse 'bakkerspatenten' gekocht.
- Met gunstig resultaat bij de Rabo Bank er op aangedrongen de plaatsing van een bank rond de dorpslinde op het Kerkpleintje financieren.

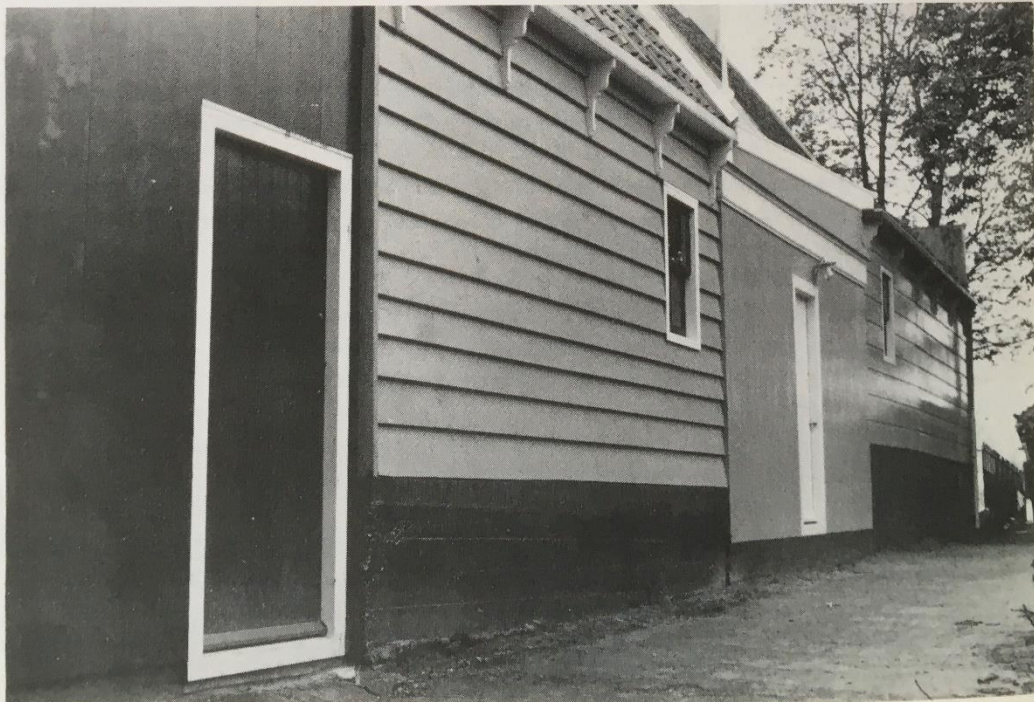
En nog veel meer.

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1984

geschenk van de RABO-bank

tussenbouw langs het Dokterspad bij Havenrak 23

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1984

Kerkplein

Neeltje Pater

VERZAMELING EN PUBLICATIES

In 1984 werden voor de verzameling de volgende voorwerpen verworven:

- Tekening met een gezicht over het Dee in de richting van de Noordse brug, door W. Kennedij, 1908. Zwart krijt, op carton geplakt, beeldgrootte 234 x 405 mm. Geschenk via Mevr. M. Spaans-Dekker.
- Fotocopie van het kadastraal minuutplan van Broek (1 rol).
- Kistje met gereedschap voor nettenknopen etc., afkomstig van Hendrik de Vries, visser, gewoond hebbende aan de Molengouw 36.
- Jaarpatenten voor het drijven van een bakkerswinkel, in de jaren 1869-'70 t/m 1881-'82 verleend aan resp. Wed. Albert Bakker en haar zoon Jan Bakker.

De belangrijkste aanwinst was een zilveren penning, op de rand voorzien van de namen van Ds. Benjamin Gerard Haverkamp en Aagje Bakker, getrouwd te Broek in Waterland op 15 februari 1791 (zie de afb. van voor- en achterzijde). Het is een exemplaar van de bruiloftspenningen die het echtpaar bij die gelegenheid liet uitdelen en vermoedelijk tot nu toe wel het enige dat weer in het dorp is teruggekeerd. Ds. Haverkamp, de bruidegom, had hier niet lang tevoren zijn intrede gedaan als predikant bij de Hervormde gemeente. Blijkbaar had hij toen al gauw het welgevallig oog geslagen op de rijke Aagje Bakker, die weduwe was en zestien jaar ouder dan hij. Van haar eerste man, Hilbrand Verlaan, die in 1789 gestorven was, had ze het grote stenen huis Leeteinde 12 geërfd (nu eigendom van de vereniging 'Hendrick de Keyser' en bewoond door de heer en mevrouw de Bijl Nachenius). Dit huis diende nu ook het jonggehuwde stel tot woning, totdat Aagje Haverkamp-Bakker in 1805 overlijdt en de dominee als kinderloze weduwnaar achterblijft. Hoe zijn leven dan verder verloopt is al eens eerder verteld, bij de uitgebreide geschiedenis van het huis aan het Leeteinde, in het jaarverslag van 'Hendrick de Keyser' van 1964. Hier nog iets over de penning:

Behalve de namen van het echtpaar en de trouwdatum, alles door middel van een ring in reliëf op de rand aangebracht, draagt de penning nog een toepasselijke voorstelling van een echtpaar dat elkaar bij het huwelijksaltaar de hand reikt, en — aan de keerzijde — een kort rijm: 'Gelukkig is dien stant, daar vree de vierschaar spant; gelukkiger is dezen een hart en ziel te wezen'. Rond de altaarscène staat nog: 'De liefde alleen maakt twee tot één. Onderaan, in kleine lettertjes, heeft de medailleur zijn signatuur aangebracht: I.G. Holtzhey Fec (it), d.w.z.: gemaakt door Johan George Holtzhey (1726-1808). Hij was één van de beste kunstenaars op dit gebied die Nederland toen kende. Zoals in een studie over hem door Drs. van der Meer, conservatrice bij het Koninklijk Penningkabinet in Den Haag, in het Jaarboek voor Munt- en Penningkunde 1971/'72 wordt uiteengezet, maakte Holtzhey dit type penningen niet voor elk huwelijk apart, maar was het een algemene penning, waarvan men exemplaren met de gewenste namen erop kon bestellen. Hoeveel dat er in het geval van het Broeker echtpaar zijn geweest is niet bekend. Het penningkabinet in Den Haag heeft er in ieder geval ook één.

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1984

Van de Broeker Bijdragen verschenen twee afleveringen. In April nummer 25, getiteld 'Broek in de nadagen van zijn glorie' en handelend over het bezoek dat de Italiaanse auteur Edmondo de Amicis hier bracht in 1873 (door J.W. Niemeijer). In december verscheen het omvangrijke nummer 26, waarvan A.P. Bruigom de huizen met hun eigenaren en bewoners aan De Erven beschreef. Daarmee werd een totaal aantal pagina's van de B.B. van 200 bereikt.

JAARVERGADERING:

Op Donderdag 17 mei 1984 werd een goedbezochte Algemene Ledenvergadering gehouden in het Broeker Huis onder voorzitterschap van Mevr. W. Kok-'t Hooft.

Na het huishoudelijk gedeelte en de pauze gaf dhr. J. Mars op twee projectieschermen een zeer geslaagde dia-vertoning van de oude en de recente toestand van Broek onder het motto 'Niets zo veranderlijk als een dorp'.

RESTAURATIES:

Op de feestelijke opening van het letterlijk uit zijn as herrezen restaurant 'Neeltje Pater' was het bestuur aanwezig en overhandigde de eigenaar een ingelijste La Fargue als beloning voor de voortreffelijke, in de oorspronkelijke stijl uitgevoerde herbouw.

Laan 22-28 is op de voorgevel na praktisch geheel gerestaureerd. Ook het Kerkplein is op de hardstenen lantarenpalen na, geheel voltooid. De oude timmermanswerkplaats en de houtloods aan het Roomeinde 23 werden tot woning omgebouwd.

Bij Havenrak 23 kwam langs het Dokterspad een aangepaste tussenbouw gereed.

CONTACTEN MET ANDERE VERENIGINGEN:

De secretaris bezocht op 7 juli Ilpendam ter gelegenheid van de aanbidding van het boekje 'Noord-Holland en de monumenten' aan burgemeester K. Kerkhoven.

DIVERSEN:

De oorkonde van Café de Zwaan (Sijtje Koster) werd gerestaureerd. Voor de bezittingen van de vereniging werd een voldoende verzekering afgesloten.

Op de in het gehele dorp verspreide afdrukken van de Kaasdragers Nieuwjaarswens uit 1863 ontving het bestuur vele positieve reacties en de ledenwerfactie resulteerde in een tiental aanmeldingen.

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1984

het geschilderde wapen van Jacob Ros boven de dubbele voordeur van De Erven 5

BESTUUR

Het bestuur was aan het einde van het jaar als volgt samengesteld:

W. 't Hooft	— voorzitter		
M.H. Hoek	— secretaris	secretariaat:	Roomeinde 13, Broek in Waterland
J. Terpstra	— penningmeester		Telefoon 02903-3355
M. Spaans-Dekker			
J.J. v.d. Sluijs		bankrelatie:	Broek in Waterland
Zr. J. Crouse			rek.nr.: 31.07.02.194
J. Witte			postgiro van de bank: 203106

ledental per 31 december 1984: 226 (1983: 210)

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 1984

Contributies	f	2455,00	Contributies en		
Rente		483,64	verzekeringen	f	290,38
Voorschot			Kantoorkosten		442,05
Gemeente subsidie		100,00	Publicaties		1779,55
Verkoop			Bijeenkomsten		75,00
Broeker Bijdragen		60,00	Huur Nesje		375,00
			Waterpomp		1178,10
			Diversen		172,50
Saldo negatief		1673,59	Boeken en prenten		459,65
	f	4772,23		f	4772,23

BALANS PER 31 DECEMBER 1984

Bank	f	5237,43	Reservering voor		
Kas		55,34	lantarenpalenfond	f	3500,00
Restauratiefonds		5200,42	Kapitaal per 1-1-84		
Tentoonstellings-			f 8667,78		
materiaal		1,00	Saldo negatief per		
			31-12-84		
			f 1673,59		6994,19
	f	10494,19		f	10494,19

Foto's: M.H. Hoek